

Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

УДК 336.7:004.9

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.19846190>

**Трансформація фінансових активів в умовах диджиталізації: від
класичних інструментів до цифрових прав**

Кеч Андрій Андрійович:

аспірант кафедри управління проєктами

НУ «Львівська політехніка»

ORCID: 0009-0006-1636-7896

Прийнято: 15.03.2026 | Опубліковано: 30.03.2026

Анотація: Динамічний розвиток глобальної економіки під впливом масштабних технологічних зрушень зумовлює фундаментальну трансформацію класичних фінансових інструментів. З огляду на це особливої актуальності набуває переосмислення природи фінансових активів та дослідження механізмів їх переходу в новітню цифрову форму.

Метою дослідження є розкриття змісту та механізмів еволюції фінансових активів в умовах диджиталізації, обґрунтування переходу від традиційних форм володіння капіталом до цифрових прав.

Методи. Методологічну основу роботи становить системний підхід до аналізу економічних категорій. Використано метод логічного узагальнення для систематизації поглядів на природу активів. Теоретичне моделювання дозволило сформулювати авторську класифікацію сучасних об'єктів фінансових відносин.

Результати. Здійснено перегляд класичної парадигми ідентифікації фінансових активів. Доведено, що диджиталізація зумовлює появу нових

характеристик активів: програмованості управління та технологічної автономності. Обґрунтовано сутність цифрових фінансових активів як контрактних зобов'язань у розподілених реєстрах, що забезпечують пряму взаємодію учасників ринку без посередників.

Висновки. Підсумовано, що формування системи цифрових фінансових активів є логічним етапом еволюції фінансової архітектури в умовах глобальної диджиталізації. Доведено, що цифрові права, засновані на технології розподіленого реєстру та концепції «права на право», виступають автономним інструментом зміцнення капіталізації та підвищення мобільності капіталу підприємств. Сформоване авторське визначення дозволяє нівелювати термінологічні розбіжності між віртуальними активами та цифровими фінансовими інструментами, створюючи теоретичне підґрунтя для їх інтеграції в систему національного обліку. Подальші дослідження мають бути зосереджені на розробці прикладних методик оцінки ліквідності токенизованих ресурсів та адаптації механізмів фінансового менеджменту для залучення транскордонних інвестицій у процесі повоєнного відновлення економіки України.

Ключові слова: активи, віртуальні активи, блокчейн-технології, токенизація, інвестиційний потенціал, право вимоги, цифрові фінансові активи.

Transformation of Financial Assets in the Context of Digitalization: From Classical Instruments to Digital Rights

Andrii Kech

PhD Student at the Department of Project Management

Lviv Polytechnic National University

ORCID: 0009-0006-1636-7896

Abstract: The dynamic development of the global economy under the influence of large-scale technological shifts leads to a fundamental transformation of classical

financial instruments. In view of this, the rethinking of the nature of financial assets and the study of mechanisms for their transition into a modern digital form is of particular relevance.

The aim of the research is to reveal the content and mechanisms of the evolution of financial assets in the conditions of digitalization, and to substantiate the transition from traditional forms of capital ownership to digital rights.

Methods. The methodological basis of the work is a systematic approach to the analysis of economic categories. The method of logical generalization was used to systematize views on the nature of assets. Theoretical modeling allowed formulating the author's classification of modern objects of financial relations.

Results. A review of the classical paradigm of financial asset identification has been carried out. It is proved that digitalization leads to the emergence of new asset characteristics: management programmability and technological autonomy. The essence of digital financial assets is substantiated as contractual obligations in distributed ledgers that ensure direct interaction of market participants without intermediaries.

Conclusions. It is summarized that the formation of the digital financial assets system is a logical stage in the evolution of financial architecture in the context of global digitalization. It is proved that digital rights based on distributed ledger technology and the «right to a right» concept act as an autonomous tool for strengthening capitalization and increasing the capital mobility of enterprises. The formulated author's definition allows leveling terminological discrepancies between virtual assets and digital financial instruments, creating a theoretical basis for their integration into the national accounting system. Further research should focus on the development of applied methods for assessing the liquidity of tokenized resources and adapting financial management mechanisms to attract cross-border investments in the process of post-war recovery of Ukraine's economy.

Keywords: assets, virtual assets, blockchain technologies, tokenization, investment potential, claim rights, digital financial assets.

Постановка проблеми. Сучасна архітектура світової економіки зазнає фундаментальних трансформацій, зумовлених як глобальними технологічними зрушеннями, так і геополітичними викликами. Для України питання повоєнного відновлення національної економіки стає не лише питанням відбудови фізичної інфраструктури, а й стратегічним завданням формування принципово нового конкурентного середовища. У цьому контексті особливої ваги набуває адаптація суб'єктів господарювання до внутрішніх змін та розширення каналів залучення інвестиційного капіталу на світових фінансових майданчиках.

Процеси інтенсивної глобалізації стимулюють мобільність капіталу, перетворюючи фінансові активи на фундаментальний ресурс транскордонної взаємодії. У сучасній парадигмі менеджменту фінансові активи розглядаються не просто як складник балансу, а як ключовий драйвер генерування доданої вартості та інструмент забезпечення фінансової стійкості в умовах екзогенної нестабільності. Здатність активів виступати запорукою зміцнення капіталізації є критично важливою для реалізації масштабних проєктів реконструкції та модернізації економічної системи у довгостроковій перспективі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Упродовж останніх років спостерігається інтенсифікація наукового дискурсу щодо природи фінансових інструментів у цифровій екосистемі. Фундаментальні аспекти трансформації фінансового ринку України та його інституційної стійкості досліджено у працях О. Барановського [1], а також В. Міщенка та Ю. Шаповала [2]. Питання детермінації та класифікації цифрових фінансових активів крізь призму міжнародних стандартів звітності та аудиту стали об'єктом прискіпливої уваги В. Гавви, М. Гапонюка [3] та Н. Кузнецової [4]. Водночас зарубіжні дослідники, зокрема М.Р. Альфікрі [5], Е. Бабаєй [6] та Е. Кутрулі [7], зосередилися на моделюванні ціноутворення та аналізі ризиків на ринках криптоактивів, порівнюючи їх із традиційними капітальними інструментами.

Правова природа та механізми цивільного обігу новітніх об'єктів права детально розкрито у розробках С. Єсімова [8] та І. Гулейкова [9]. Важливий

внесок у розуміння технологічної сутності токенів блокчейну та концепції «права на право» зробив А. Кудь [10]. Прикладні аспекти впровадження смарт-контрактів, цифрових валют центральних банків та токенизації нерухомості досліджували такі вчені, як Т. Савченко [11], О. Ляшенко [12] та Ю. Герман [13]. Їхні праці дозволяють оцінити потенціал диджиталізації для підвищення ефективності бізнес-моделей та залучення інвестиційного капіталу в умовах зовнішньої нестабільності.

Попри ґрунтовність наявних напрацювань, поза увагою дослідників залишається низка критичних питань, що зумовлюють актуальність даної статті. Сьогодні необхідно чітко розмежувати поняття віртуальних та цифрових фінансових активів, а також розробити правила їх обліку в межах українського законодавства. Оскільки в науці ще немає єдиної методики, як оцінювати спроможність таких активів швидко перетворюватися на кошти для відбудови економіки України, виникає потреба у створенні цілісної концепції. Це дозволить використовувати цифрові активи як реальний інструмент для створення додаткового прибутку та стимулювання економічного зростання.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну кількість фундаментальних напрацювань у сфері теорії фінансових активів та цифрової трансформації економіки, низка аспектів залишається дискусійною або недостатньо висвітленою. Важливим питанням, яке потребує вивчення, є відсутність чіткої межі між віртуальними та цифровими фінансовими активами. У наукових працях ці поняття часто плутають, що заважає побудувати зрозумілу класифікацію нових об'єктів у цифровій сфері. Також недостатньо досліджено, як саме юридичні права стають цифровими токенами в мережах блокчейн. У таких системах традиційний контроль над майном працює інакше, ніж ми звикли, що створює суперечність між законом та технологіями. Основною причиною того, що ці частини проблеми залишилися без належного вирішення, є висока швидкість технологічної еволюції, яка значно випереджає розвиток методологічного та регуляторного апарату. Традиційна економічна

думка тривалий час розглядала цифровізацію лише як зміну форми обліку (дематеріалізацію), не враховуючи появу принципово нових сутнісних характеристик активів, таких як програмованість (смарт-контракти) та самозабезпечена ліквідність без централізованого посередника. Відсутність адаптованих до блокчейн-технологій методик ідентифікації активів призвела до методологічного вакууму, де цифрові одиниці сприймаються або як спекулятивні інструменти, або як нематеріальні активи загального призначення без урахування їх фінансової природи.

Вирішення цих питань є критично важливим для розуміння загальної проблеми ефективності економічних процесів, оскільки в умовах повоєнного відновлення України саме цифрові фінансові активи можуть стати основним каналом залучення транскордонних інвестицій.

Головною метою статті є теоретичне обґрунтування та уточнення сутності цифрових фінансових активів як інноваційного інструменту організації економічних процесів, а також виявлення їхнього впливу на ефективність функціонування сучасних суб'єктів господарювання в умовах глобальної диджиталізації.

Для досягнення поставленої мети та забезпечення логічної послідовності дослідження було визначено такі наукові завдання:

- Концептуалізувати категорію «фінансові активи» шляхом критичного аналізу існуючих наукових підходів та синтезу авторського визначення, що відповідає сучасним реаліям цифрової трансформації.
- Розкрити технологічну та економічну природу цифрових фінансових активів, ідентифікувавши їхні ключові відмінності від традиційних дематеріалізованих інструментів та віртуальних валют.
- Обґрунтувати роль цифровізації як каталізатора підвищення ефективності управління активами через мінімізацію трансакційних витрат, підвищення ліквідності та впровадження механізмів програмованого контролю (смарт-контрактів).

- Встановити взаємозв'язок між використанням цифрових фінансових активів та зміцненням капіталізації підприємств, що дозволить визначити контекст для подальших розробок у сфері фінансового менеджменту.

Об'єктивність та наукова обґрунтованість поставлених цілей базуються на необхідності створення прикладного базису для інтеграції цифрових фінансових активів у реальний сектор економіки. Реалізація цих завдань дозволить не лише розширити теоретичні знання про новітні фінансові інструменти, а й запропонувати практичні рекомендації щодо їх використання як дієвого важеля стимулювання економічного зростання та модернізації фінансової системи держави.

Виклад основного матеріалу дослідження Сучасна глобальна перебудова економічних архітектур та гостра необхідність повоєнного відновлення національної економіки України актуалізують питання формування принципово нового, високотехнологічного конкурентного середовища. У цьому контексті стратегічним пріоритетом стає не лише адаптація вітчизняного бізнесу до внутрішніх трансформацій, а й розширення каналів залучення інвестиційного капіталу на світових фінансових майданчиках. Процеси інтенсивної глобалізації стимулюють мобільність капіталу, перетворюючи фінансові активи на фундаментальний ресурс транскордонної взаємодії.

У межах сучасної парадигми менеджменту більшість організацій розглядають фінансові активи як ключовий драйвер генерування доданої вартості та стратегічний інструмент забезпечення фінансової стійкості в умовах екзогенної нестабільності. Особливого значення набуває здатність фінансових активів виступати запорукою зміцнення капіталізації, що є критично важливим для реалізації масштабних проєктів реконструкції та модернізації економічної системи у довгостроковій перспективі.

Попри центральну роль цієї категорії в економічній науці, аналіз фундаментальних праць вітчизняних та іноземних науковців свідчить про відсутність єдиної термінологічної бази щодо трактування поняття «фінансові

активи». Дослідження еволюції наукових поглядів дозволяє стверджувати, що розуміння природи фінансових активів варіюється від вузькоспеціалізованих трактувань до широких концепцій, що розглядають їх як складну систему контрактних зобов'язань.

Зокрема, у науковому дискурсі чітко виокремлюється підхід, що базується на ототожненні фінансових активів із специфічним товаром або об'єктом ринкових угод. Прихильниками такої дефініції є, зокрема, В.М. Опарін [14] та О.Д. Василик [15], які визначають фінансовий актив як безпосередній предмет угоди на фінансовому ринку. Поглиблюючи цей підхід, В.П. Унінець-Ходаківська [16] відносить до складу фінансових активів не лише кошти та цінні папери, а й дорогоцінні метали, каміння та боргові зобов'язання юридичних і фізичних осіб. У контексті функціонування фондового ринку О.І. Барановський [1] акцентує увагу на тому, що ці активи є інструментами, які мають грошову вартість і забезпечують власникам право на отримання майбутніх грошових потоків. Аналогічної позиції дотримуються В.І. Міщенко та Ю.І. Шаповал [2], підкреслюючи вільний характер обігу таких інструментів на організованих та позабіржових ринках капіталу.

Інша група науковців пропонує розглядати фінансовий актив як сукупність законних прав та вимог. Так, І.О. Бланк [17] визначає їх як неречові активи, що репрезентують законні вимоги власників на отримання грошового доходу в майбутньому. Ця думка корелює з позицією іноземних дослідників Л. Дж. Гітмана та М. Джонка [18], які наголошують на невідчутності активів та їх «паперовій» природі, де вартість визначається не фізичною формою, а вартістю активів, на які вони дають право вимоги. Схожий підхід демонструє у своїх працях О.М. Підхомний [19].

Більш сучасним та методологічно глибоким є трактування фінансового активу через призму дуалізму контрактних відносин. С.Ф. Голов та В.М. Костюченко [20] розглядають фінансовий актив як будь-який контракт, що одночасно породжує актив у одного підприємства та фінансове зобов'язання або

інструмент власного капіталу у іншого. В. В. Скоробогатова [21] доповнює цей погляд, визначаючи активи як засіб перерозподілу фінансових ресурсів між учасниками економічної системи. Важливим аспектом є нормативно-правове регулювання цієї категорії. С.С. Єсімов [8] підкреслює, що фінансові активи – це передусім ресурси (кошти, цінні папери, права вимоги), що перебувають у власності установи та встановлюють чіткі права й обов’язки сторін.

Варто також виокремити підхід, що базується на сприйнятті активів як інструменту забезпечення ліквідності. Ж. Рішар [22] пов’язує фінансові активи безпосередньо з міжнародними стандартами фінансової звітності, трактуючи їх як права вимоги, що формують активну частину балансу. Водночас група дослідників (М.Р.Альфікрі, Е.Бабаєй, Е.Кутрулі [5]) схиляється до ототожнення фінансових активів виключно з інструментами фондового ринку (акціями, облігаціями, ETF), включаючи до цього переліку і сучасні криптоактиви.

На основі критичного аналізу вищезазначених підходів нами пропонується розглядати фінансові активи як сукупність вартісних об’єктів, що виникли внаслідок попередніх господарських операцій і перебувають під повним контролем суб’єктів господарювання. Ключовою ознакою таких активів є їхня здатність генерувати прибуток або забезпечувати інші економічні переваги в перспективі, виступаючи у вигляді ліквідних коштів або специфічних фінансових інструментів.

Якісно новим етапом еволюції фінансової системи стала інтенсивна диджиталізація, що зумовила появу цифрових фінансових активів. Їх виникнення є результатом впровадження технології розподіленого реєстру (blockchain), яка дозволила конвертувати традиційні права вимоги у цифрову форму. На відміну від класичних інструментів, цифрові фінансові активи існують виключно у віртуальному середовищі у вигляді токенів, що забезпечує їм вищу мобільність, транскордонність та мінімізацію трансакційних витрат.

Під цифровими фінансовими активами слід розуміти нематеріальні об’єкти фінансових відносин, що базуються на технології розподіленого реєстру.

Специфікою таких активів є їхнє функціонування в межах автономних систем обігу віртуальних активів. Принципово важливою є дефініція, що відмежовує цифрові фінансові активи від традиційних категорій: вони не є цифровим відображенням фіатних валют або безпаперових цінних паперів, що обліковуються централізованими депозитаріями. Ключова відмінність полягає в технологічній платформі – відсутності централізованого посередника.

Дослідження природи цифрові фінансові активи перебуває у центрі уваги Базельського комітету та Ради з МСФЗ. Вітчизняні науковці, зокрема В. Гавва та М. Гапонюк [], зазначають, що ці активи можуть бути представлені грошовими коштами або контрактними правами за МСФЗ. Проте історія питання сягає 2008 року, коли поява біткоїна змінила парадигму сприйняття цифрової власності. У науковій спільноті існують розбіжності: частина вчених ототожнює поняття «криптовалюта» та «цифрові активи», тоді як інші (наприклад, А. Кудь) наголошують на їхній принциповій різниці. Концепція А. Кудя [10] базується на теорії «права на право», де токени блокчейну засвідчують права власників, які відповідають зобов'язанням емітентів. Власник цифрового активу оперує правом на доступ або користування інформаційним ресурсом, що є похідним від основного активу.

Європейська Директива MiFID II [23] не дає єдиного визначення, але класифікує фінансові інструменти на групи, до яких частково можна віднести цифрові фінансові активи як інструменти грошового ринку або власного капіталу. Проте традиційні визначення часто не враховують цифрову природу цих об'єктів. Якщо раніше під «цифровим активом» розуміли оцифровані фото чи відео, то з появою блокчейну виник код, який неможливо дублювати, що створило умови для інвестування в NFT, токенизовану нерухомість тощо.

Підсумовуючи, можна сформулювати авторське визначення: *цифрові фінансові активи* – це специфічний вид фінансових активів, що не мають матеріальної форми, виражені виключно в електронному форматі, створені за допомогою технології розподіленого реєстру та функціонують у системі обігу

віртуальних активів. Вони можуть репрезентувати грошові кошти, інструменти власного капіталу чи контрактні права, проте не включають цифрове вираження фіатних валют та традиційних цінних паперів, чий облік здійснюється централізованими депозитарними установами.

Така еволюція фінансового інструментарію вимагає докорінного переосмислення механізмів контролю та управління активами, що є наріжним каменем для забезпечення ефективності сучасних організацій у глобальній цифровій економіці.

Висновки. Узагальнення теоретичних підходів до ідентифікації фінансових активів дозволило встановити, що в умовах глобальної диджиталізації ця категорія трансформується з традиційних інструментів ринку капіталу в складну систему цифрових прав і зобов'язань. Доведено, що цифровий фінансовий актив є автономним видом активів, який існує виключно в електронній формі на базі технології розподіленого реєстру та базується на концепції «права на право», що докорінно відрізняє його від дематеріалізованих цінних паперів у централізованих депозитаріях. Авторське визначення цифрових фінансових активів підкреслює їхню технологічну та правову специфіку, що дозволяє чітко розмежувати цифрові інвестиційні інструменти та віртуальні валюти, створюючи підґрунтя для їхньої верифікації в системі національного обліку.

Результати дослідження підтверджують, що впровадження цифрових фінансових активів виступає стратегічним драйвером підвищення ефективності організації економічних процесів. Завдяки використанню смарт-контрактів та мінімізації транзакційних витрат, цифрові фінансові активи забезпечують високу мобільність капіталу та нові механізми зміцнення капіталізації суб'єктів господарювання, що є критично важливим для повоєнного відновлення економіки України. Практична значущість роботи полягає в обґрунтуванні необхідності інтеграції цифрових активів у систему фінансового менеджменту як дієвого інструменту залучення транскордонних інвестицій та модернізації

фінансової інфраструктури держави в умовах розбудови глобальної цифрової економіки.

Список використаних джерел

1. Барановський О.І. Розвиток фінансового ринку України в умовах глобальних трансформацій. *Фінанси України*. 2021. № 7. С. 7–28.
2. Міщенко В. І., Шаповал Ю. І. Фондовий ринок у системі фінансового ринку: сучасні тенденції розвитку. *Бізнес Інформ*. 2023. № 9. С. 282–289.
3. Гавва В., Гапонюк М. Цифрові фінансові активи: визначення та класифікація. *Економічний аналіз*. 2023. Том 33. № 3. С. 238–246. DOI:
4. Кузнецова С.О., Корешников Ф.Ю. Методичне забезпечення прогнозування зміни вартості інвестиційного модельного портфеля. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2025. № 6. С. 174–183.
5. Alfiquri M. R. Financial Instruments in the Capital Market. *Journal of Accounting and Management*. 2024. Vol. 1(2). P. 23–30.
6. Babaei E. Asset pricing and hedging in financial markets with transaction costs. *Annals of Finance*. 2024.
7. Koutrouli E. et al. Crypto Asset Markets vs. Financial Markets. 2025.
8. Єсімов С. С. Фінансові активи у системі фінансових правовідносин. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. С. 447–451. DOI:
9. Гулейков І. Ю. Цифрові активи в цивільному обороті України : дис. ... д-ра філософ. : 081 / Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України. Київ, 2025. 195 с.
10. Кудь А. Обґрунтування поняття «цифровий актив»: економіко-правовий аспект. *International Journal of Education and Science*. 2019. Vol. 2. No. 3. P. 1–13.
11. Савченко Є. Ю. Цифрові речі, цифрові активи, віртуальні активи та цифрові токени: розмежувати не можна консолідувати. *Київський часопис права*. 2024. № 3. С. 87–95.

12. Ляшенко О. Токенізація активів у системі цифрових фінансів: економічна сутність та перспективи застосування. *Економіка та суспільство*. 2021. № 25. DOI:
13. Герман Ю. Цифрові фінансові активи та токенизація у сучасній фінансовій системі. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. № 1(73). С. 45–52.
14. Опарін В. М. Фінансова система України: теоретико-методологічні аспекти : монографія. Київ : КНЕУ, 2005. 240 с.
15. Василик О. Д. Теорія фінансів : підручник. Київ : НІОС, 2000. 416 с.
16. Унинець-Ходаківська В. П., Костюкевич О. І., Лятамбор О. А. Ринок фінансових послуг: теорія і практика : навч. посіб. 2-ге вид., доп. і перероб. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 392 с.
17. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. 2-ге вид., стер. Київ : Ельга, Ніка-Центр, 2004. 656 с.
18. Gitman L. J., Joehnk M. D. Fundamentals of Investing. 10th ed. Boston : Pearson/Addison Wesley, 2008. 648 p.
19. Підхомний О. М. Інвестиційний менеджмент : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 184 с.
20. Голов С. Ф., Костюченко В. М. Фінансовий облік : підручник. Київ : Лібра, 2005.
21. Скоробогатова В. В. Сутність категорії «активи»: аналіз наукових джерел. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2011. № 2. С. 338–345.
22. Richard J. Financial Reporting under IFRS: Accounting Standards and Concepts. Wiley, 2013. 448 p.
23. Про ринки фінансових інструментів (MiFID II) : Директива 2014/65/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 15 травня 2014 р. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32014L0065&utm_source=